

PEDAGOJİK FORMASYON PROGRAMI ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ TUTUM VE ÇAĞDAŞ ÖĞRETMEN ALGILARI

THE PERCEPTIONS OF TEACHERS' TOWARDS PROFESSIONAL
ATTITUDE CONTEMPORARY TEACHERS QUALIFICATIONS¹

Yrd.Doç.Dr.Abdurrahman İLĞAN*

Yrd.Doç.Dr.Ömer Seyfettin SEVİNÇ**

Yrd.Doç.Dr.Ercan ARI***

Özet: Araştırmanın amacı, genel olarak Fen-Edebiyat Bölümü mezunlarına öğretmenlik bilgi ve becerisini kazandırmaya yönelik pedagojik formasyon uygulamasına devam eden öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyet, mezun oldukları program, öğretmenliği tercih etme nedenleri ve farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının çağdaş bir öğretmenin sahip olması gereken niteliklere vermiş oldukları önem düzeyini belirlemek ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışma grubu 2011-2012 eğitim-öğretim yılında pedagojik formasyon derslerine devam eden 269 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmada betimsel araştırmanın tarama ve ilişkisel bir örneği olan korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının büyük ölçüde olumlu olduğu görülmektedir. Lisans eğitimlerini sosyal bilimler alanında tamamlamış olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının, fen ve matematik alanlarından mezun öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum

¹ Bu makale Crosscheck sonuçlarına göre orijinal bir makedir.

*Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü,
abdurrahmanilgan@gmail.com

**Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Fen Eğitimi ABD;
omersevinc@gmail.com

***Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Eğitimi ABD
ercanari@hotmail.com

puanları ile çağdaş öğretmenin nitelikleri ölçek puanları arasında düşük düzeyde bir ilişki vardır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik Mesleği, Tutum, Pedagojik Formasyon, Öğretmen Nitelikleri.

Extended Abstract: *This research in general aims to determine the relationship between teacher candidates' attitudes towards teaching who are trained in Science and Art Faculties taking pedagogical formation and the level of importance that a contemporary teacher place on the necessary qualifications required for a teacher. In order to achieve this aim, whether overall teacher candidates' attitudes towards teaching and the level of importance that a contemporary teacher place on the necessary qualifications required for a teacher change according to teacher candidates' gender, age, graduation, marital status, working for a wage, graduation grade point averages, working sector, the predominant reason their taking pedagogical formation and the educational level of their parents have been investigated.*

This study adopted correlational research design which is survey and relational example of descriptive research. Data were collected from 269 prospective teachers by scales called "Attitudes towards Teaching (ATT)" and "Contemporary Teacher Qualifications" (CTQ). The ATT included 17 items with 5-point Likert-scale responses such as: (1) Strongly disagree, (2) disagree, (3) neutral, (4) agree, (5) strongly agree. Exploratory factor analysis managed for he ATT scale revealed that KMO was .945 and Bartlett test (,000) was significant. According to this result, it can be said that the data of ATT was factorable. Factor loadings of the ATT's items ranged from ,568 to ,87; and item-total correlation values ranged from ,514 to ,834. Due to the ATT explained 53.9% of total variance it is suitable to use ATT as a unidimensional. The ATT has an internal consistency coefficient alpha of ,86. Accordingly, it is possible to say that the ATT is valid and reliable. The CTQ included 18 items with 5-point Likert-scale responses such as: (1) Never, (2) rarely, (3) average, (4) much, (5) very much. Exploratory factor analysis managed for he CTQ scale revealed that KMO was .930 and Bartlett test (,000) was significant. According to this result, it can be said that the data of CTQ was factorable. Factor

loadings of the CTQ's items ranged from ,457 to ,739; and item-total correlation values ranged from ,402 to ,693. Due to the CTQ explained 42.1% of total variance it is suitable to use CTQ as a unidimensional. The CTQ has an internal consistency coefficient alpha of ,92. Accordingly, it is possible to say that the CTQ is valid and reliable.

For demographic variables frequency and percentages and t-test was used in order to evaluate attitudes towards teaching profession according to gender, age, type of education, graduation, marital status, working for a wage. Finally, the relationship between attitudes towards teaching profession and contemporary teacher qualifications was tested by using Pearson correlation technique.

The research found out that attitudes towards teaching profession did not change significantly according to teacher candidates' gender, age, type of education, marital status, working for a regular wage but it changed according to the area of training. Accordingly, prospective teachers who have bachelor's degree in social sciences have more positive attitudes towards teaching than science and mathematics. While, teacher candidates' attitudes towards teaching did not change significantly according to undergraduate grade point average and working area, the dominant point of rationale in choosing pedagogical formation certificate program is different attitudes. Accordingly, prospective teachers who choose pedagogical formation certificate program because of having positive attitudes towards teaching profession take higher scores than those who believe this certificate provides ease of finding a job and those who prefer taking pedagogical certificate because of the pressure of family or surroundings. Prospective teachers' emphasis on the qualifications of contemporary teachers are expected to correspond to the full level. With reference to this, prospective teachers attributing importance to the qualifications of contemporary teacher at full level. While teacher candidates attach the highest importance to the sentence of "teachers should have adequate sense of responsibility to train students", attach least importance to the expression "teachers should be adequate in using computer technology. In order to determine the relationship between scores of teacher attitudes towards teaching and qualifications of the contemporary a positive and statistically significant relationship between these two variables was found by using Pearson correlation technique.

By taking into consideration the demographic variables attitudes of teacher candidates differed in terms of field which is graduated. Prospective teachers who have graduated from departments of social sciences have higher scores. The findings contrary to this research or supporting the results of this research can be explained by the help of studies searching the attitudes of teacher candidates towards teaching profession in different years and different areas. There are differences about dominant reason to continue the pedagogical formation program. Teacher candidates who have positive attitudes towards teaching profession have higher attitude scores. This result is consistent with several studies in the literature. Majority of candidate teachers attributed high level of importance to the qualifications of contemporary teachers. There is a positive and low-level significant relationship between the scores of candidate teachers' attitudes towards teaching and the qualifications of contemporary teachers. Hence, if the scores of attitudes towards teaching profession increase, the importance given to the qualifications of contemporary teachers increase a small amount.

Key Words: *Teaching Profession, Attitude, Contemporary Teaching, Teacher Qualifications.*

GİRİŞ

Yaşam insan için bir eğitim ve öğrenim süreci, insan ise yaşamı boyunca öğrenmeye muhtaç olan bir varlıktır. İnsan, potansiyeli ve ihtiyacı gereği eğitime muhtaçtır ve tarih boyunca insan hep birileri tarafından eğitilmiştir. Yani kazandığı davranışların bir kısmı başkalarının etkisiyle oluşmuştur (Kılıç ve Seven, 2002: 17). Öğretme evrensel bir uğraştır. Ana babalar çocuklarına, işverenler işçilerine, antrenörler sporcularına, öğretmenler öğrencilerine hep bir şeyler öğretir (Gordan, 2004: 1).

Eğitim sistemi genel olarak öğretmen, öğrenci ve eğitim programları öğeleri üzerine kurulmuştur. Eğitimin etkililiği bu öğeler arasındaki uyuma bağlıdır. Eğitim sistemi içerisinde öğretmen, süreci ve sonucu etkilen en önemli etkidir. Bu üç öğeden birisi olan öğretmenin diğer iki öğe olan öğrenci ve öğretim programlarını etkileme gücü diğerlerinden fazladır (Katkat ve Mızrak, 2003: 1). Yine eğitimin etkili olabilmesi, amaçlarının en

üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi, temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenin niteliklerine bağlıdır (Özdemir, 2004: 335).

Öğretmenlerin; eleştirel ve bağımsız düşünebilen, özgüvenli, sorun çözebilen, özdenetimli, özgür iradeye sahip, sorumluluk duygusu gelişmiş, ruh sağlığı yerinde, üretken, yenilikçi bireyleri yetiştirebilmeleri için öncelikle kendilerinin bu özelliklere sahip olmaları gerekir. Öğretmenlerin çağın gerektirdiği yaşam boyu öğrenen insan tipini yetiştirmeleri için öncelikle kendilerinin yaşam boyu öğrenen insanlar olmaları, yani yenilikleri izlemeleri, özümsemeleri ve onları sınıflarda uygulamayı alışkanlık haline getirmeleri gerekmektedir (Açıköz, 2003: 269).

Bilişsel alan yeterliliklerini yanı sıra, öğretmenlerin mesleklerine karşı geliştirdiği tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterlilikleri de önemlidir. Öğretmenlerin mesleklerine karşı tutumları, öğretmenlik mesleğini başarılı bir biçimde yerine getirebilmelerinde büyük rol oynamaktadır (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005: 471). Olumlu tutumlar öğretme ve öğrenmeyi kolaylaştırır. Eğitim ortamında olumlu tutumların oluşturulmasında görev öğretmenindir. Olumlu tutumlar başarıyı arttırdığı gibi, olumsuz tutumlar da başarıyı düşürür.

Tutumlarla ilişkin çok çeşitli tanımlar yapılmıştır. Tavşancıl (2002: 17) bu tanımların ortak noktalarını şu şekilde açıklamaktadır: 1) Tutumlar sonradan yaşantılar yoluyla kazanılır. 2) Tutumlar geçici değildir, belli bir süre devamlılık gösterirler. 3) Tutumlar, birey ve obje arasındaki ilişkide bir düzenlilik olmasını sağlarlar. 4) İnsan obje ilişkisinde, tutumların belirlediği bir yanlılık ortaya çıkar. Birey bir objeye ilişkin bir tutum oluşturduktan sonra, ona yansız bakamaz. 5) Tutumlar bir tepki şekli değil, daha çok bir tepki gösterme eğilimidir. 6) Tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açarlar.

Öğretmenlerin mesleklerine olan tutumları, onların duygu, düşünce ve davranışlarını etkilemelerinin yanı sıra, işlerini de severek yapmalarını ve görevlerinde başarılı olmalarını etkiler. Bu durum öğretmen adaylarının mesleğine ilişkin olumlu tutumlara sahip olmaları ve nitelikli öğretmen yetiştirilmesi açısından da önemlidir. Çeliköz ve Çetin'e göre (2004); öğretmen adayları mesleklerine yönelik olumlu tutumlara sahip olarak

yetiştirilebilirlerse, öğretmen olduklarında; görevlerini eksiksiz yerine getirirler, öğrencilere karşı daha olumlu davranışlar sergilerler, araştırmacı olurlar, yaratıcı düşünür ve yenilikleri öğrenme ortamına kolayca aktarırlar. Olumlu tutumları el-yüz hareketlerine yansır ve öğrencileri daha kolay motive ederler, öğrencilere içten ve samimi davranırlar, katı kuralcı olmazlar, zamanlarını etkili kullanırlar, kısacası mesleklerini severek yaparlar, zevk alırlar ve dolayısıyla öğretmenin görev, sorumluluk ve rollerini daha iyi bir şekilde üstlenebilirler. Aynı şekilde, öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları genel olarak onların, mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ve kendilerini sürekli geliştirmek durumunda olduklarına inanmaları ile ilgilidir (Temizkan, 2008: 464).

Cater ve Norwood (1997) ile Mc Diarmid'e (1990) göre, öğretmenlik mesleğini yapanların ve öğretmen adaylarının meslekleri konusundaki inançlarının bilinmesi, öğretmen yetiştiren kurumların yöneticilerine derin bir bakış açısı kazandırabilecektir. Bunun yanı sıra eğitimin kalitesini artırma yönünde atılacak ilk adımın bu süreçlerin yürütülmesinde rol alanların değerlerini ve inançlarını anlamak olduğudur. Kağıtçıbaşı (1999: 45) da bireylerin davranışlarının incelenmesinde davranışların belirleyicilerinden birisi olarak tutumların araştırılmaya değer olduğunu ifade etmiştir.

Çağdaş eğitim anlayışı, öğretmen rollerinin de bu anlayışa uygun olmasını gerektirmektedir. Bugün geleneksel eğitimin katı ve yetkici öğretmeni eleştirilmekte, bunun yerine öğrencileri ile olan ilişkilerinde, samimiyet, içtenlik ve hoşgörüyü esas alan demokratik anlayışlı bir öğretmen modelinin teşvik edildiği gözlenmektedir. Ayrıca okulların ortak demokratik kültürü uygulama misyonları da vardır (Schlechty, 2005; 30).

Özellikle öğretmen nitelikleri eğitim sisteminin verimliliğini etkileyen önemli öğelerinden biridir. Kaynaklarda etkili, iyi öğretmen nitelikleri konusunda çok sayıda maddeye yer verilir. Öğretmenin kişilik özellikleri, alan bilgisi gibi özellikleri dışında günümüzde çağdaş ve bilimsel düşünceye sahip olması büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda, Çelikten, Şanal ve Yeni (2005: 214, 215), iyi bir öğretmende bulunması gereken kişilik

özellikleri arasında yukarıda ifade edilen çağdaş birey nitelikleriyle örtüşen;

Yenilik ve gelişmelere açık olma, kendini sürekli yenileyebilme,

Toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme,

İçinde yaşadığı toplumu, çevreyi ve dünyayı tanınması,

Toplumun isteklerini bilmesi,

Yeniliklere, değişmeye, teknolojik ilerlemelere, farklı kültürlere duyarlı olması gibi özelliklere yer vermektedir.

Öğretmen niteliklerine yönelik yapılan birçok araştırmada; öğretmenlerin kişilik özelliklerinin, davranışlarının, tutumlarının, ilgilerinin ve akademik özelliklerinin öğretim ve öğrenme sürecinde önemli rol oynadığı belirlenmiştir (Erdem vd., 2005: 471-477; Memişoğlu, 2006: 334-338). Öğretmenlerin nitelikleri hakkında yapılan araştırma ve incelemelerin sayısı her geçen gün daha da artmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmaların büyük bir bölümünde, öğretmen adaylarının kazandıkları bilgi, beceri, davranış ve tutumlarının önemli bir etken olduğu üzerinde durulmaktadır. Çünkü dünyadaki bu değişim ile birlikte değişen ve gelişen öğretmen ve öğrenci rolleri de farklılaşmıştır (Bozdoğan vd., 2007: 83-97).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi, çağdaş bir öğretmenin sahip olması gereken niteliklere verdikleri önem düzeyinin belirlenmesi ve bu düzeyler arasında ilişki olup olmadığının tespit edilmesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada genel araştırma türü olan betimsel araştırmanın tarama ve ilişki bir örneği, ilişki araştırma modeli kullanılmıştır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar ile çağdaş öğretmen nitelikleri ölçekleri arasındaki ilişki ise Pearson korelasyon tekniği ile test edilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Celal Bayar Üniversitesi bünyesinde Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarına yönelik açılmış bulunan pedagojik formasyon programına devam etmekte olan öğrenciler oluşturmuştur. Verilerin toplandığı süreçte programa kayıtlı öğrenci toplamı 950'dir. Dağıtılan 300 ölçme aracından 285'i geri toplanmış, bunların da 16'sı yönergeye uygun şekilde doldurulmadığı için geçersiz sayılmıştır. Buna göre araştırmaya toplam 269 öğretmen adayı dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin veriler Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Cinsiyet ve Mezuniyet Alanlarına Göre Dağılımları

Değişken	Düzye	N	%
Cinsiyet	1. Kadın	202	75
	2. Erkek	67	25
Yaş	1. 22-25 arası	194	72,9
	2. 26 ve üzeri	72	27,1
Lisans düzeyinde alınmış alan eğitimi	1. Fen-Matematik	152	56,9
	2. Sosyal Alanlar	115	43,1
Lisans düzeyinde mezun olunan eğitim türü	1. I. Öğretim	156	58,4
	2. II. Öğretim	108	40,4
Lisans düzeyinde mezun olunan not ortalaması	1. 60-69 arası	73	28,1
	2. 70-79 arası	152	58,5
	3. 80 ve üzeri	35	13,5
Medeni durum	1. Evli	51	19
	2. Bekâr	218	81

Sertifika programına devam edilmede baskın olan gerekçe	1. Meslek sevgisi	175	65,5
	2. İş bulma kolaylığı	68	25,5
	3. Aile çevre baskısı	24	9
Düzenli geliri olan bir işi var mı?	1. Evet	76	28,4
	2. Hayır	192	71,6
Düzenli işi olanların yaptığı işler	1. Kamu	34	12,5
	2. Özel eğitim sektörü	49	18,1
	3. Özel eğitim sektörü dışı	19	7
	4. İş olmayanlar	169	62,4
Babanın eğitim düzeyi	1. İlkokul ve altı	110	41,1
	2. Ortaokul	37	13,8
	3. Lise	71	26,5
	4. Üniversite	50	18,7
Annenin eğitim düzeyi	1. Okumaz yazmaz	21	7,8
	2. İlkokul	148	55,2
	3. Ortaokul	30	11,2
	4. lise	47	17,5
	5. Üniversite	22	8,2

Tablo 1’de görüleceği üzere, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının dikkat çeken demografik özelliklerinden bazıları şunlardır: Çoğunluk bayan, öğretmenlik mesleğini sevdiği için programa devam eden ve düzenli bir işi olmayan öğretmen adaylarından oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama araçlarına yönelik yapılan açımlayıcı faktör analizinde ifadelerin çoğunluğunun tek boyut altında toplanmasından dolayı ölçme araçlarının her ikisi de tek boyutlu olarak düşünülmüştür. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar (ÖMİT) ölçeğine yönelik yapılan faktör analizinde KMO ,955, Barlett testi de anlamlı çıkmıştır. Bu değerler verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ölçme aracının açıkladığı toplam varyans % 53,9 olup, güvenirlik katsayısı ise ,86'dır. Ölçme aracındaki ifadelerin faktör yük değerleri ,568 ile ,87 arasında; madde toplam korelasyon değerleri ise ,514 ile ,834 arasında değişmektedir. ÖMİT ölçeğine ilişkin faktör yük değerleri ve madde toplam korelasyonlarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Bu değerlere göre ÖMİT ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. ÖMİT ölçme aracı 5'li Likert türünde olup, seçenekleri ve puanlaması şu şekilde yapılmıştır: Hiç katılmıyorum (1), Az katılıyorum (2), Orta düzeyde katılıyorum (3), Büyük ölçüde katılıyorum (4) ve Tamamen katılıyorum (5) şeklinde puanlanmıştır.

Öğretmen adaylarının çağdaş öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için Tan ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen "çağdaş öğretmen nitelikleri" Likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. Çağdaş Öğretmen Nitelikleri (ÇÖN) ölçeğine yönelik yapılan faktör analizinde KMO ,930, Barlett testi de anlamlı çıkmıştır. Bu değerler verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ölçme aracının açıkladığı toplam varyans % 42,1 olup, güvenirlik katsayısı ise ,92'dir. Ölçme aracındaki ifadelerin faktör yük değerleri ,457 ile ,739 arasında; madde toplam korelasyon değerleri ise ,402 ile ,693 arasında değişmektedir. ÇÖN ölçeğine ilişkin faktör yük değerleri ve madde toplam korelasyonlarının makul bir düzeyde olduğu söylenebilir. Bu değerlere göre ÇÖN ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. ÇÖN ölçme aracı 5'li Likert türünde olup, seçenekleri ve puanlaması şu şekilde yapılmıştır: Hiç (1), Az (2), Orta (3), Çok (4) ve Tam (5) şeklinde puanlanmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Demografik değişkenlerin betimlenmesi için frekans ve %; öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların; cinsiyet, mezuniyet alanı ve düzenli bir gelir getiren işinin olup olmamasına göre yapılan karşılaştırmalarda ilişkisiz örneklemeler için t-testi; çalışılan sektör ile anne ve babanın eğitim düzeylerine göre yapılan karşılaştırmalarda ise tek yönlü ve iki yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ile çağdaş öğretmen niteliklerinin ne kadar önemli olduğuna ilişkin algı arasında ilişki olup olmadığı ise Pearson korelasyon tekniği ile test edilmiştir. Betimsel istatistiklerin yorumlanmasında şu aralıklar kullanılmıştır: Hiç katılmıyorum: 1.00 - 1.79; Az katılıyorum: 1.80 – 2.59; Orta düzeyde katılıyorum: 2.60 – 3.39; Büyük ölçüde katılıyorum: 3.40 – 4.19; Tamamen katılıyorum: 4.20 – 5.00. ÖMİT ölçme aracında 2 ve 8. Sorular olumsuz tutum ifadeleri olup, ölçeğin tamamına ilişkin aritmetik ortalama da tersten puanlanmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını gösteren betimsel istatistikleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarını Gösteren Betimsel İstatistikler

İfade	X	SS
1. Benim için öğretmenlik ideal bir meslektir.	4,23	,829
2.Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.	4,39	,984
3. Çalışma yaşamım boyunca öğretmenlik yapabilirim.	4,08	1,065
4. Öğretmenlik benim için bir tutkudur.	3,51	1,157
5. Öğretmen olduğumda bunu gururla ifade edeceğim.	4,44	,873
6. Öğretmenlik mesleğine ilişkin her türlü obje ve yazılar ilgimi	4,00	,916

çekmektedir.		
7. Öğretmenlik keyif alınarak yapılacak bir meslektir.	4,24	,878
8. Daha iyi bir iş bulursam öğretmenlik yapacağımı sanmıyorum.	3,68	1,368
9. Öğretmenlikten manevi doyum alacağımı düşünüyorum.	4,09	,955
10. Başarılı bir öğretmen olacağıma inanıyorum.	4,39	,733
11. Dezavantajlı koşullar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.	3,39	1,197
12. Öğretmen olarak emekli olmak isterim.	4,19	1,071
13. Öğretmenlik mesleğine girmek için gerekli çabayı gösteririm.	4,22	,873
14. Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünüyorum.	4,13	,960
15. Öğretmen olmayı kendime yakıştıyorum.	4,37	,825
16. Öğretmenliğin bana haz vereceğini düşünüyorum.	4,21	,890
17. Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum.	4,26	,896
Toplam	4,12	,696

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları büyük ölçüde olumludur ($X= 4,12$). Öğretmen adaylarının en çok katıldıkları tutum ifadeleri, “öğretmen olduğumda bunu gururla ifade edeceğim” ($X= 4,44$) ile, “başarılı bir öğretmen olacağıma inanıyorum” ($X= 4,39$) iken; en az katıldıkları ifadelerin ise, “dezavantajlı koşullar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim” ($X= 3,39$) ile “öğretmenlik benim için bir tutkudur” ($X= 3,51$) ifadeleri oluşturmuştur. En çok benimsenen ifade olan istihdam durumunda öğretmenliğin gururla ifade edilmesinde, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun işsiz olmasının etkisi söz konusu olabilir. Dezavantajlı koşullarda dahi öğretmenlik yapılmak istenmesi ifadesinin en

benimsenmesi beklenebilecek bir durumdur. Türkiye coğrafi olarak son derece büyük bir ülke olup, çalışma koşulları açısından son derece dezavantajlı coğrafi mekânların sayısı az değildir. Dolayısıyla bu durumun en az benimsenmesi beklenebilecek bir durumdur.

Tablo 3’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının; cinsiyetleri, yaşları, alan eğitimleri, aldıkları eğitimin türü, medeni durumları ve düzenli gelir getiren bir işlerinin olup olmamasına göre karşılaştırıldığı t-testi analizi sonuçları verilmektedir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Mesleğe İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırıldığı t-testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	\bar{X}	SS	df	t	P
Cinsiyet	1.Kadın	202	4,1252	,65659	267	,703	,483
	2.Erkek	67	4,0562	,80677			
Yaş	1. 22-25 arası	194	4,0849	,68951	264	-1,094	,275
	2. 26 ve üzeri	72	4,1895	,70396			
Alan Eğitimi	1. Fen ve mat.	152	4,0333	,68908	265	-1,984	,048
	2. Sosyal	115	4,2031	,69715			
Eğitim Türü	1. I. Öğretim	156	4,0509	,72830	262	-1,357	,176
	2. II. Öğretim	108	4,1694	,65046			
Medeni Durum	1. Evli	51	4,1419	,70991	267	,385	,700
	2. Bekâr	218	4,1001	,69422			
Gelir getirici işinin olup olmadığı	1. Evet	76	4,1006	,72209	266	-,060	,952
	2. Hayır	192	4,1063	,68623			

Tablo 3’den görüleceği üzere, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine [t (267) = ,703; p > ,05]; yaşlarına [t (264) = -1,094; p > ,05]; lisans düzeyinde aldıkları eğitim türüne [t (262) = -1,357; p > ,05]; medeni durumları [t (267) = ,385; p > ,05] ve gelir getirici düzenli bir işlerinin olup olmamasına göre [t (266) = -,060; p > ,05] farklılaşmaz iken; alan eğitimlerine göre ise farklılaştığı ortaya çıkmıştır [t (265) = -1,984; p > ,05]. Buna göre lisans eğitimini sosyal bilimler alanında yapmış olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ($X= 4,20$), lisans eğitimini fen ve matematik alanında yapmış olan öğretmen adaylarına ($X= 4,03$), göre tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4’de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının lisans düzeyindeki not ortalaması, çalışan öğrencilerin çalıştıkları sektöre ve sertifika programlarını tercih nedenlerine göre tutumlarının karşılaştırıldığı tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırıldığı Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişken	Kategoriler	N	X	SS	F	p	Fark
Lisans Mezuniyet Not Ortalaması	1. 60-69 arası	73	70,25	9,34	,677	,509	
	2. 70-79 arası	152	69,59	12,7			
	3. 80 ve üzeri	35	72,09	9,25			
	4. Toplam	260	70,11	11,4			
Çalışma Sektörü	1. Kamu	34	70,91	12,2	,961	,386	
	2.Eğitim sektörü (özel)	49	69,43	11,8			

	3.Özel eğitim sektörü dışı	19	73,68	8,32			
	4. Toplam	102	70,72	11,3			
Sertifika Programına devamda baskın olan gerekçe	1. Meslek Sevgisi	175	74,34	8,41	65,808	,000	1-2
	2. İş Bulma	68	64,16	11,4			1-3
	3. Aile çevre baskısı	24	53,17	12,6			2-3
	4. Toplam	267	69,84	11,8			

Tablo 4'deki sonuçlardan görüleceği üzere, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, lisans mezuniyeti not ortalaması [$F_{(2,257)} = ,677$; $p > ,05$] ve çalıştıkları sektöre göre farklılaşmaz iken [$F_{(2,99)} = ,961$; $p > ,05$]; sertifika programını tercih etmelerinde baskın olan gerekçe noktasında ise tutumlarının farklılaştığı ortaya çıkmıştır [$F_{(2,264)} = 65,8$; $p < ,01$]. Buna göre, sertifika programını, öğretmenlik mesleğini sevdiği için tercih eden öğretmen adaylarının tutumları ($X = 74,34$), sertifika programını iş bulma kolaylığı sağladığı ($X = 64,16$) ve aile ve çevre baskısı için tercih edenlere ($X = 53,17$) göre daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanlarının, anne ve babalarının eğitim seviyesine göre karşılaştırmasını gösteren iki faktörlü ANOVA sonuçları ise Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Anne ve Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin İki Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Babanın öğrenim düzeyi	866,436	3	288,812	2,111	,099

Annenin öğrenim düzeyi	816,701	4	204,175	1,492	,205
Babanın öğrenim düzeyi Annenin öğrenim düzeyi	2183,632	9	242,626	1,773	,074
Hata	34344,237	251	136,830		
Toplam	1346770,000	268			

Tablo 5’den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hem babalarının eğitim düzeyinin [$F_{(3-251)} = 2,11; p >,05$] hem de annelerinin eğitim düzeyinin [$F_{(4-251)} = 1,492; p >,05$] öğretmenlik mesleğine olan tutumlarını farklılaştırmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının anne ve babalarının eğitim düzeylerinin, öğretmenlik mesleğine olan tutumları üzerindeki ortak etkinin de anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır [$F_{(9-251)} = 1,773; p >,05$].

Öğretmen adaylarının çağdaş öğretmenin sahip olması gereken niteliklere verdikleri önem düzeyini gösteren istatistik sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Tablo 6’dan görüleceği üzere, öğretmen adaylarının çağdaş öğretmenin sahip olması beklenen niteliklere verdikleri önem tam düzeyine ($X= 4,58$) tekabül etmektedir. Buna göre öğretmen adayları, çağdaş öğretmenin sahip olması beklenen ifadeler tam düzeyinde önem atfetmektedirler. Öğretmen adaylarının en yüksek önem atfettikleri ifadeler, “Öğretmenin öğrencileri yetiştirmede yeterli sorumluluk duygusuna sahip olması” ($X= 4,81$) ve “Öğretmenin değişime açık olması”, ($X= 4,78$) ifadeleri iken; görece en az önem atfettikleri ifadelerin ise, “Bilgisayar teknolojileri konusunda yeterli olması” ($X= 4,30$) ve “Bilimsel yayınları izlemesi ve bilimsel yayınlara sahip olması” ($X= 4,37$) şeklinde ortaya çıkmıştır.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Çağdaş Öğretmenin Sahip Olması Gereken Niteliklere Verdikleri Önem Düzeyini Gösteren İstatistik Sonuçları

İfade	X	SS
1. Öğretmenin öğrencileri yetiştirmede yeterli sorumluluk duygusuna sahip olması.	4,814	,417
2. Öğretmenin değişime açık olması.	4,784	,501
3. Konuyla ilgili öğrencilerini araştırmaya, düşünmeye, yaratıcılığa yönelten sorular sorabilmesi.	4,780	,465
4. Derste pekiştirici, ipucu, dönüt, düzeltme, özet vb. etkinlikleri kullanması.	4,724	,517
5. Ders anlatırken dersin içeriğini öğrencinin ilgi ve deneyimleriyle ilişkilendirebilmesi.	4,665	,566
6. Dersine uygun çeşitli öğretim strateji ve yöntemlerini uygulayabilmesi.	4,658	,548
7. Öğretmenin öğrencilerine karşı ön yargılı olmaması.	4,713	,521
8. Sınıfta istenmeyen davranışları değiştirmek için sabırla davranışları değiştirmesi.	4,535	,643
9. Alanıyla ilgili mesleki gelişim faaliyetlerine katılması.	4,613	,591
10. Öğretim teknolojisi ile ilgili araç ve gereçleri (projeksiyon, akıllı tahta, vb.) yeterli düzeyde kullanabilmesi.	4,613	,640
11. Öğrencilerini dersten önce motive etmesi.	4,498	,661
12. Deney, proje vb. etkinlikleri düzenleme becerisine sahip olması ve bunlarla ilgili süreçleri gerçekleştirebilmesi.	4,576	,639
13. Eylem ve tutumlarında bilimselliğe uygun davranışlar sergilemesi.	4,520	,666
14. Doğal çevreyi tanıyıp, çevre olanaklarını eğitim aracı olarak kullanabilmesi.	4,405	,730
15. Öğrencilerine akademik danışmanlık yapabilmesi.	4,401	,698
16. Bilgisayar teknolojileri konusunda yeterli olması.	4,297	,758
17. Dersinde disiplinler arası ilişki kurabilmesi.	4,475	,655

18. Bilimsel yayınları izlemesi ve bilimsel yayınlara sahip olması.	4,386	,727
Toplam	4,581	,403

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ile çağdaş öğretmenlik niteliklerine atfettikleri önemi puanı arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Tekniği ile test edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ile çağdaş öğretmen nitelikleri önem puanı arasında düşük düzeyde pozitif ($r = ,244$, $p < ,01$) ve anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine yönelik pedagojik formasyon uygulamasına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve çağdaş bir öğretmenin sahip olması gereken niteliklere verdikleri önem düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlik mesleğine karşı tutum ve çağdaş bir öğretmenin sahip olması gereken niteliklere verdikleri önem düzeyi belirlenirken cinsiyet, yaş, alan eğitimi, eğitim türü, medeni durum, not ortalaması, çalışma durumu, çalışma sektörü ve sertifika programını tercih etmede baskın olan düşünce gibi değişkenlerine göre belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının büyük ölçüde olumlu olduğu, cinsiyet, yaş, eğitim türü, medeni durum ve çalışma durumu değişkenleri açısından ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine karşı tutum açısından sadece mezun olunan ya da olunacak olan alanlara göre farklılık oluşmuştur. Cinsiyet faktörünün öğretmenlik mesleğine karşı tutum üzerinde tek başına etkili olmadığını ortaya koyan araştırmaların (Erden, 1995; Yüksel, 2004; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007; Sayın, 2005; Şimşek, 2005; Tanel, Kaya ve Tanel, 2007) yanında, kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu (Piggf ve Marso, 1987; Yüksel, 2004; Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005) gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Derman (2007) ve Başçiftçi, Yanpınar ve Ergül (2011) ise öğretmenlik mesleğine

karşı tutum ölçeği sonuçlarına göre erkek öğrencilerin daha yüksek tutum puanına sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını yaşları ile anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Can (2010) araştırma sonuçlarına göre cinsiyet ve yaş açısından öğretmen adaylarının tutum ölçeği puanları açısından anlamlı farklılık oluşmamıştır. Araştırmacı bu durumu öğrencilerin yaş gruplarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde fark yaratacak bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlamıştır.

Yüksel (2004) yapmış olduğu çalışmada pedagojik formasyon grubu öğrencilerinde uygulama öncesi gerçekleştirdiği öğretmenlik mesleğine karşı tutum ölçeği puanları açısından bayanların lehine bir farklılık oluşurken son test uygulaması sonucunda ise cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Literatürde cinsiyet faktörüyle ilişkili farklı bulguların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu farklılığa sebep olarak ise araştırmaların bir öğretmenlik branşında yürütülmesi ya da farklı fakülte öğrencilerine uygulanması olabilir.

Öğretmenlik mesleğine karşı tutum açısından sadece mezun olunan alanlara göre çok az bir farklılık oluşmuştur. Türkçe-Sosyal Alanlardan mezun olan öğrenciler Fen-Matematik Alanlarından mezun olan öğrencilere göre Öğretmenlik mesleğine karşı tutum ölçeği puanları daha yüksek çıkmış ve anlamlı farklılık oluşmuştur. Terzi ve Tezci (2007), çalışmalarında on iki farklı anabilim dalı arasında, öğretmenlik mesleğine yönelik olarak sosyal ve dilbilim alanlarında okuyan öğrencilerin sayısal alanlara göre tutum puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Saracaloğlu ve diğ. (2004) ile Kaya ve Büyükkasap'ın (2005) yaptıkları araştırmaların sonuçları da bölüm değişkeninin öğrencilerin tutumları üzerinde belirleyici bir etken olduğunu göstermiştir.

Çalışmamızın diğer bir sonucu ise anne- babanın eğitim durumlarının öğretmenlik mesleğine karşı olan tutuma istatistik olarak anlamlı bir etkisinin bulunmamasıdır. Güdek'in (2007) ve Şahin'in (2010) çalışmalarında, anne ve babanın eğitim durumlarına göre öğrencilerin tutum puanlarında farklılık oluşmadığı belirtilmektedir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Lisans Not Ortalaması, Çalışma Sektörü ve Programı Tercih Etme Nedenlerine Göre Karşılaştırıldığı Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçlarına göre ise not ortalaması ve çalışma sektörü açısından anlamlı bir farklılık tespit edilemezken, devam ettikleri pedagojik formasyon programını tercih etmelerinde öğretmenlik mesleğini sevdiği için devam edenler lehine anlamlı bir farklılık oluşmuştur. İş bulmak ve aile baskısı ile programa devam eden öğretmen adaylarının tutum ölçeği puan ortalamaları daha düşük seviyelerde oluşmuştur. Sağlam'ın (2008) araştırmaları ile Gürbüz ve Kışoğlu'nun (2007) araştırmalarında ise mesleği sevdiği için tercih edenlerin öğretmenliğe yönelik tutumunun daha olumlu olduğu görülmüştür.

Özder ve diğ. (2010) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlik mesleğini tercih etmede öğretmen adaylarının tutum ölçeği puanlarının, öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlik mesleğini tercih etme nedeni öğretmen olma isteği" olan adayların tutum ölçeği puanları, "iş garantisi ve çalışma koşulları" ile "ailemin isteği" nedenlerini tercih eden adaylardan daha yüksek çıkmıştır. Araştırmacılar bu durumu, meslek seçimi konusunda, adayların tutumunu en çok etkileyen faktörün "istek" olduğunu göstermektedir, şeklinde değerlendirmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmen adaylarının dış etkenler sonucu öğretmenlik mesleğini seçmek durumunda kalmaları tutum olarak adayları olumsuz yönde de etkilemiş olabilir sonucu çıkartılabilir.

Öğretmen adaylarının çağdaş bir öğretmenin sahip olması gereken niteliklere verdikleri önem düzeyinin belirlenmesi amacıyla uygulanan ölçek sonuçlarına göre genel ortalaması yüksek bir değer taşımaktadır. Buna göre öğretmen adayları, çağdaş öğretmenin sahip olması beklenen ifadeler tam düzeyinde önem atfetmektedirler. Öğretmen adaylarının en yüksek önem atfettikleri ifadeler, "Öğretmenin öğrencileri yetiştirmede yeterli sorumluluk duygusuna sahip olması" ve "Öğretmenin değişime açık olması", ifadeleri iken; görece en az önem atfettikleri ifadelerin ise,

“Bilgisayar teknolojileri konusunda yeterli olması” ve “Bilimsel yayınları izlemesi ve bilimsel yayınlara sahip olması” şeklinde ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ile çağdaş öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri verdikleri önemi gösteren puanları arasında düşük düzeyde pozitif ($r = ,244$, $p < ,01$) ve anlamlı bir ilişki ortaya tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları arttıkça çağdaş öğretmen niteliklerine verilen önem küçük bir miktar da olsa artmaktadır.

Çağdaş öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri gösteren araştırmalara literatürde rastlanamamıştır ancak öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ile mesleğe karşı tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren araştırmalara ulaşılabilmektedir. Demirtaş ve diğ. (2011) araştırmalarında öğretmen adaylarının özyeterlik algıları ile mesleğe yönelik tutumları arasında pozitif yönde ancak düşük düzeyde bir korelasyon olduğunu belirlemişlerdir. Aynı şekilde Aytunga ve Topkaya (2008); “Orta öğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen özyeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları” başlıklı çalışmalarında, öğretmen özyeterlik inancı ile öğretmenliğe ilişkin tutumları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Özyeterlik inancı ile tutum arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada da benzer şekilde; Fen öğretimi özyeterlik inancı ile Fen öğretimine yönelik tutum arasında anlamlı ilişki olduğu (Özkan ve diğerleri, 2002) görülmüştür. Başka bir araştırmada da Kimya dersine karşı olumlu tutum geliştiren öğretmen adaylarının, özyeterlik inançlarının da yüksek olduğu saptanmıştır (Morgil ve diğ. 2004).

İnsanların sahip oldukları mesleklere karşı tutumlarının birçok açıdan pozitif sonuçlar doğurduğu farklı araştırmalar ile desteklenmiştir. Özellikle gerçekleştirilen meslek öğretmenlik gibi kutsal bir meslek ise tutumun önemi daha da artmaktadır. Öğretmenlerin tutumları kendi mesleklerine bakış açılarını da bire bir etkilemektedir. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretimden sonra bireylerin tutumlarını değiştirmenin çok daha uzun bir süre zarfında gerçekleştirilebildiği göz önüne alındığında, olumlu tutumlar geliştirmenin önemi daha da fazla anlaşılabilir. Bu nedenle öğretmen yetiştiren tüm eğitim kurumlarında tutum ve mesleğe karşı bakış

açılarını etkileyebilecek ve bu değerleri geliştirebilecek uygulamalara daha fazla yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

AÇIKGÖZ Ün Kamile (2003). **Aktif Öğrenme**, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.

AYTUNGA Oğuz ve TOPKAYA Nursel (2008). "Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Öğrencilerini Öğretmen Özyeterlik İnançları ile Öğretmenliğe İlişkin Tutumları", **Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler e-Dergisi**, <http://www.akademikbakis.org/14/ozyeter.pdf>, (ET: 04.03.2012).

BAŞÇİFTÇİ Fatih, YANPINAR Onur ve ERGÜL Murat (2011). "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği", **International Educational Technology Conference "IETC"**, 25-27 Mayıs 2011, İstanbul. <http://www.ietc.net/publications/ietc2011-2.pdf>, (ET: 14.03.2012).

BOZDOĞAN Aykut Emre, AYDIN Davut ve YILDIRIM, Kasım (2007). "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, Cilt 8, Sayı 2, s.83-97.

http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt8Sayi2/JKEF_8_2_2007_83_97.pdf, (ET: 21.03.2012).

CAN Şendil (2010). "Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)** Bahar 2010 Sayı 24. <http://www.sbed.mu.edu.tr/index.php/asd/article/view/333/325>, (ET: 07.04.2012).

CARTER Glenda & NORWOOD S. Kalen. (1997) "The Relationship Between Teacher And Student Beliefs About Mathematics", **School Science and Mathematics**, 97(2), p. 62-67.

ÇELİKÖZ Nadir VE ÇETİN Filiz (2004). "Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmeler", **Milli Eğitim Dergisi**, S. 162, s. 136-145. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/162/celikoz-cetin.htm, (ET:16.04.2012).

ÇELİKTEN Mustafa, ŞANAL Mustafa ve YENİ Yeliz (2005). “Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** Sayı: 19 Yıl: 2005/2. [http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_19/11-%20\(207-237.%20syf.\).pdf](http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_19/11-%20(207-237.%20syf.).pdf), (ET: 13.05.2012).

DEMİRTAŞ Hasan, CÖMERT Melike ve ÖZER Niyazi (2011). “Öğretmen Adaylarının Özyeterlilik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, **Eğitim ve Bilim**. Cilt 36. Sayı 159.

<https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CDMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fegitimvebilim.ted.org.tr%2Findex.php%2FEB%2Farticle%2Fdownload%2F278%2F241&ei=PB NcUpLvAqLw4QSk04D4BA&usg=AFQjCNFZ4sTJEwFn7XcdhNHyKfH MEyqjXg&bvm=bv.53899372,d.bGE>, (ET: 18.04.2012).

DERMAN Ayşegül (2007). **Kimya Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik Algıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları**, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, y.d.t., Konya.

ERDEN Münire (1995). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutumları. **HÜ Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11, <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/199511M%C3%9CN%C4%B0RE%20ERDEN.pdf>, (ET: 24.04.2012).

ERDEM Rıza Ali, GEZER Kudret ve ÇOKADAR Hulusi (2005). “Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, **XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**. 28-30 Eylül, Kongre Kitabı I. Cilt, 471-477, Denizli.

GORDON Thomas (2004). **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, (Çeviren: Emel Aksay), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

GÜRBÜZ Hasan ve KIŞOĞLU Mustafa (2007). “Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Fen-Edebiyat ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği)”, **Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi** 9(2), <http://efdergi.erkincan.edu.tr/index.php/EFDERGI/article/view/708/593>, (ET: 06.05.2012).

GÜDEK Bahar (2007). **Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik**

Tutumlarının Öğrenciye Ait Değişkenler Açısından İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, y.d.t., Ankara.

KAĞITÇIBAŞI Çiğdem (1999). **Yeni İnsan ve İnsanlar**, İstanbul: Evrim Yayınevi.

KATKAT Dursun ve MIZRAK Orcan (2003). "Öğretmen Adaylarının Pedagojik Eğitimlerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi", **Milli Eğitim Dergisi**, :158, Ankara. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/158/katkat.htm, (ET: 11.05.2012).

KAYA Ali ve BÜYÜKKASAP Erdoğan (2005). "Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ve Endişeleri: Erzurum Örneği", **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 13(2). http://www.kefdergi.com/pdf/13_2/13_2_7.pdf, (ET: 14.05.2012).

KILIÇ Abdurrahman ve SEVEN Serdal (2002). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

MCDIARMID G. Williamson (1990). 'Challenging Prospective Teachers' Beliefs During Early Field Experience: A Quixotic Undertaking?', **Journal of Teacher Education**, 41(3):12-20.

MEMİŞOĞLU Salih Paşa (2006). "Nasıl Bir Öğretmen?" **Orta Öğretime Yeniden Yapılanma Sempozyumu**. MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 20-22 Aralık 2004 Bildiriler Kitabı, 334-338, Ankara.

MORGİL İnci, SEÇKEN Nilgün ve YÜCEL A. Seda (2004). "Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 6(1).

<http://fbe.balikesir.edu.tr/dergi/20041/BAUFBE2004-1-7.pdf>, (ET: 18.05.2012).

ÖZDEMİR M. Çağatay (Editör) (2004). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

ÖZDER Hasan, KONEDRALI Güner ve ZEKİ Canan Perkan (2010). "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Kuram ve Uygulamada Eğitim**

Yönetimi, Cilt 16, Sayı 2.
http://hasanozder.com/files/ogretmenlik_tutum.pdf, (ET: 22.05.2012).

ÖZKAN Özlem, TEKKAYA Ceren ve ÇAKIROĞLU Jale (2002). "Fen Bilgisi Aday Öğretmenlerinin Fen Kavramlarını Anlama Düzeyleri, Fen Öğretimine Yönelik Tutum ve Öz-yeterlik İnançları", **V. Ulusal Fen Bilimler ve Matematik Eğitimi Kongresi**, ODTÜ-Ankara
http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/netscape/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/Bildiri/t300.pdf, (ET: 26.05.2012).

PIGGF L. Fred & MARSO N. Ronald (1987)." Relationships Between Student Characteristics And Changes In Attitudes, Concerns, Anxieties, And Confidence About Teaching During Teacher Preparation", **Journal of Educational Research**, 81(2), 109-115.

SAĞLAM Çiçek Aycan (2008). "Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:V, Sayı:I.
http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_V/19_2008_a_cicek.pdf, (ET: 16.05.2012).

SARACALOĞLU A. Seda vd. (2004). "Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörler", **Çağdaş Eğitim**, 29(311), 16-27.
http://kisi.deu.edu.tr//oguz.serin/yeni/cagdas_egitim.pdf, (ET: 10.05.2012).

SAYIN Saime (2005)." Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi", **Eğitim Araştırmaları**, 19, 272-281.

<http://www.ejer.com.tr/0DOWNLOAD/pdfler/eng/518658921.pdf>, (ET: 25.05.2012).

SCHLECHTY C. Philip (2005). **Okulu Yeniden Kurmak**, (Çeviren: Yüksel Özden). Ankara: Nobel Yayınları.

ŞAHİN F. Sülen (2010). "Teacher Candidates' Attitudes Towards Teaching Profession And Life Satisfaction Levels", **Procedia Social and Behavioral Sciences** 2.

http://ac.els-cdn.com/S1877042810008852/1-s2.0-S1877042810008852-main.pdf?_tid=ee57a454-34d4-11e3-8e5c-

00000aab0f6c&acdnat=1381757668_4712b2022b4daa59129ef760998e9fe3, (ET: 19.03.2012).

ŞİMŞEK Hüseyin (2005). "Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2(1). http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_II/ozetler/huseyin_simsek.htm, (ET: 17.03.2012).

TAN Şeref, SEVİNÇ Ömer Seyfettin ve AKCAN Kadir (2005). "Çağdaş Öğretmen Nitelikleri Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri", **Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 1, cilt 3 Bahar, s. 97-115.

TANEL Rabia, ŞENGÖREN Kaya Serap ve TANEL Zafer (2007). "Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2(22).

http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1223389191_Rabia%20Tanel2,%20Serap%20Kaya%20C5%9Eeng%C3%B6ren3,%20Zafer%20Tanel4.pdf, (ET: 22.04.2012).

TAVŞANCIL Ezel (2002). **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**, Ankara: Nobel Yayınevi.

TEMİZKAN Mehmet (2008). "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 6(3).

http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2008_cilt6/sayi_3/461-486.pdf, (ET: 15.05.2012).

TERZİ Ali Rıza ve TEZCİ Erdoğan (2007). "Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi** Güz 2007, Sayı 52. <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/4355-20110603122345-4-terzi.pdf>, (ET: 05.04.2012).

YÜKSEL Sedat (2004). “Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi”, **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 17(2).
[http://ucmaz.home.uludag.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2004-17\(2\)/355-379.pdf](http://ucmaz.home.uludag.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2004-17(2)/355-379.pdf),
(ET: 12.03.2012).

Yrd.Doç.Dr.Abdurrahman İLĞAN, Yrd.Doç.Dr.Ömer Seyfettin SEVİNÇ, Yrd.Doç.Dr.Ercan ARI

